

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY III. NUM. XLIV - JULIOL XVI - MCMXVII

Número solt, 20 cts.

SUMARI

Els amos del pensament medieval, per FRANCESC PUJOL.—C. Spitteler, per J. M. LÓPEZ-PICÓ.—La tercera setmana municipal, per JOSEP M. PI SUÑER.—Els ballets russos, per J. F.—Poesía Catalana: Decandiment, per FERRÁN SOLDEVILA. Cançó de Març, per GUILLEM COLOM. Mitja nit, per JOAN LLONGUERAS. Ventada de Març i Corpus camperol, per JOAN RAMIS D'AIREFLOR.—Lletres: «Llibre de les Donzelles», de Joan Arús, per MANUEL DE MONTOLIU. La moderna pintura francesa fins al cubisme, de Joan Sacs, per ROMÁ JORI. «María Gloria», de Dolors Monserdà de Macià, per MARC FERRER.—Arts plàstiques: Exposicions, Jaume Guardia, per EDUARD M. PUIG.—Dietari espiritual.

**ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613, BAIXOS
BARCELONA**

SUMARI DEL NÚMERO XLIII

No es faci el miracle si l'ha de fer el diable, per XENIUS.—La fixació de salaris mínims en les indústries a domicili, per J. M. TALLADA.—Prosa literaria, Als arrabals, una casa humil, per ERNEST M. FERRANDO.—Un exemple, per J. M. LÓPEZ PICÓ.—El Dr. Martí i Julià, per JOSEP CARNER.—Poesia catalana: L'imatge clara, per CLEMENTINA ARDERIU. Salutació de Pasqua, per MARIÀ A. SALVÀ. La finestra, Allà en el llarg del caminal, Amb mon esguard, per MERCÉ VILA.—Lletres: España ante el problema del Mediterráneo, de R. Gay de Montellà, per MARTÍ ESTEVE. Les Valors ideals de la guerra, de A. Rovira i Virgili, per JOAQUIM FOLGUERA. Cullita, de Lluís Via, per MARC FERRER.—Arts Plàstiques: La Exposició d'Art Francès. Opinions de JOAN COLOM, PERE INGLADA, IGNASI MALLOL, IU PASCUAL, RICARD CANALS i JOSEP ARAGAY. Per la dignitat de l'Arquitectura, per MANUEL BRUNET.—Música: Els concerts de música francesa, per EMILI VALLÉS.—Dietari Espiritual.

PUBLICACIONS DE LA REVISTA

Administració: CORTS CATALANES, 613, baixos - - BARCELONA

LLIBRES APAREGUTS :

- RAMÓN RUCABADO
Els editors i la llibertat de l'art
- JOSEP ARAGAY
La pintura catalana contemporània. La seva herència i el seu llegat
- CLEMENTINA ARDERIU
Cançons i el·legies
- JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ
L'infantament meravellós de Schahrazada
- MIQUEL POAL AREGALL
Mots plaents i desplaents
- ANTONI ROVIRA I VIRGILI
El Nacionalisme
- JOAQUIM FOLCH I TORRES
Meditacions sobre l'arquitectura
- JOAN SACS
La moderna pintura francesa fins al cubisme
- ALEXANDRE PLANA i altres
L'obra d'Isidre Nonell
- MIQUEL FERRÀ
Cançó d'ahir

EN PREMSA :

- ENRIC JARDÍ
Les doctrines de Georges Sorel
- LL. NICOLAU D'OLWER
Perspectiva general de Literatura catalana
- J. FARRÁN I MAYORAL
La renovació del Teatre
- JOSEP CARNER
Les planetes del verdum

Hi han en preparació obres de J. M. López-Picó, Enric Prat de la Riba, Francesc Pujols, Eugeni d'Ors, Joaquim Folguera, Joàn Alcover, Alexandre Plana, Carles Riba, Esteve Monegal, Martí Casanovas, Josep M. de Sagarra, etc.

Col·lecció de lírics mundials

Ha sortit el primer volum de la col·lecció

Venus i Adonis

de W. SHAKESPEARE

Trad. de M. Morera i Galicia

Prefaci de Josep Carner

EN PREPARACIÓ :

- POESÍES de RICARD DEHMEL
Trad. de Josep Lleonart
Prefaci de Manuel de Montoliu
- CANTIC DELS CANTICS
I EL LLIBRE DE RUTH
Trad. de Carles Riba
Prefaci del Dr. Lluís Carreras
- HIMNES SACRES DE MANZONI
Trad. de Llorenç Riber
- EL·LEGÍES de ANDRÉ CHÉNIER
Trad. de Joan Arús
Prefaci de J. M. López-Picó

Hi han ademés en preparació traduccions de l'Antologia grega, de Pindar, de Manzoni, de Ronsard, de Coleridge, de Tennysson, de Goethe, de Shelley, de Keats, de Prudenci, d'Horaci, de Pascoli, de Francis Jammes, de Claudel, de Teixeira, de Pascoaes, etc.

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY III. — N.º XLIV — JULIOL 16 - 1917

ELS AMOS DEL PENSAMENT MEDIEVAL ⁽¹⁾

Si fins al segle XII va dominar sempre el cristianisme neoplatònic, com hem dit en el capítol passat, que és el primer d'aquest llibre, en aquell mateix segle començaven a pujar a l'escenari del pensament l'una darrera l'altra, vestides amb l'indumentaria de l'època, les cinc figures del segle XII i del segle XIII, que són Abelard, que era francès, Averrois, que era moro, Sant Tomàs, que era italià del sud, Duns Scot, que s'ha dit si era d'Irlanda, d'Escòcia o de la mateixa Anglaterra, i que a nosaltres ens és igual per al cas, perquè el que ens interessa és que era del septentrió, i finalment, darrera de tots, Ramón Llull, que era català com nosaltres, i recomanem als nostres llegidors que s'hi fixin, perquè és l'actor que ha de representar el primer paper d'aquesta obra; i un cop aquests cinc homes que tornen de l'altre món amb el vestit que els arriba fins als peus posats sobre l'escena de la ciència, si n'estudiem les notes que van dar en vida, quan eren al món com nosaltres hi som ara, respirant l'aire que respirem, i els il·lumina va el mateix sol que ens il·lumina, que és una cosa que sembla que no pugui ésser després de tants segles, no solament trobarem que

són una mostra de la manera de pensar de cada una de les terres que representaven en vida, sinó que aquesta manera particular de pensar ha arribat fins ara i avui cada terra d'aquelles pensa de la mateixa manera que pensava en aquell temps, i potser molt temps abans i tot, perquè encara que no ho sabem, tenim prou elements per a suposar-ho; i així veiem que dels cinc homes de què parlem, i que presentarem amb alguna pinzellada biogràfica, ve Abelard, i filosofant segons el mètode que han seguit sempre i segueixen els francesos d'aplicar la raó a l'inverosímil, se proposa demostrar els articles de la fe per medi de la raó, com diu que li demanaven els seus deixebles, que naturalment és una demostració impossible, que quan se practica, perjudicant-les a totes dues, perjudica més a la raó que a la fe; i qui diu Abelard, diu Averrois, que es presenta al mercat intel·lectual portant les obres d'Aristòtil comentades, per fer-les conèixer als cristians, i surt amb la teoria de que una cosa és la fe i una altra la ciència, de manera que quan se contradiguin, segons ell, no hi vol dir res i l'una no té res que veure amb l'altra, del que en dedueix que se les té de deixar viure a totes dues sense fer-les barallar com gat i gos; i ve Sant Tomàs, que era

(1) Capítol II del primer llibre de l'obra CONCEPTE GENERAL DE LA CIÈNCIA CATALANA, de pròxima publicació.

fill del castell de Rocaseca de prop del poble d'Aquí, i per això li deien Sant Tomàs d'Aquí, que és un poble que hi ha o hi havia a la Sicília, perquè no sabem si encara existeix; i aquest home, que de tots els que hem anomenat va ésser el que, com veurem més endavant, va quedar l'amo de la qüestió que es discutia, perquè els altres, qui més aviat qui més tard tots se van tenir de retirar de les esglésies que representaven, va venir amb la teoria de que els articles de la fe no s'havien de discutir, sinó que s'havien de creure i acceptar com a veritats per a treballar-hi com se treballa sobre qualsevol altre fet; perquè, segons ell deia, no solament no contradiuen la raó sinó que li donen ales i forces; de manera que ell raonava tant com pugui raonar un altre, partint del principi de que els articles de la fe catòlica eren tan certs i evidents com que nosaltres som els autors d'aquest llibre que ara tenim entre mans; i agafant aquests articles els feia servir de materials científics, sense cap escrúpol i amb tota naturalitat; perquè el que ell volia era arribar a dir que Déu estava subjecte a la moral com qualsevol de nosaltres, el que, com demostrarem en un article dedicat a Sant Tomàs, és la concepció més romana que es pot tenir de la ciència; perquè així com els romans del temps antic, que van ésser els clàssics del dret i de la legislació, volien subjectar tot l'univers a la fórmula ètica clàssica, Sant Tomàs hi va voler subjectar a Déu, amb la particularitat notabilíssima de que, dintre el fanatisme cristià que el dominava, va ésser dels primers de resucitar fins a cert punt el dret romà, encara que el va vestir amb la casulla gòtica i la tiara papal.

I si seguint el paral·lel entre els pensadors i la manera de pensar del país que els va veure néixer, passem de Sant Tomàs a Duns Scot que era un frare franciscà que anava descalç i menjava pa i aigua i tenia el pensament com una agulla que ho travessava tot, com ho demostra el fet de que se l'hagi anomenat el doctor subtil, i que va morir quan tenia trenta quatre anys, és el formula-

dor de la filosofia septentrional, com ho demostrarem en els estudis que farem d'aquesta filosofia en altres capítols d'aquesta mateixa obra, perquè va ésser el que va formular per primera vegada el principi de la supremacia de la voluntat, que havia de acabar en punta en temps de Kant i Schopenhauer; i perquè es vegi palesament, copiarem textualment la fórmula de Duns Scot i la deixarem en llatí tal com ell la va escriure, i direm que deia: *Voluntas est superior intellectu*, advertint als nostres llegidors que aquest frare franciscà que era el contrincant de Sant Tomàs i que els franciscans portaven per tot arreu i per totes les universitats perquè argumentés contra la doctrina tomista, va concebre el seu sistema genial com una reacció en contra; perquè si Sant Tomàs deia i sostenia que Déu seguia i volia la moral, era perquè la moral era la moral per si mateixa o sia que era bona independentment de la voluntat de Déu, Duns Scot, des del septentrió responia i deia que no hi podia haver res superior a la voluntat de Déu, i que si la moral era bona, era perquè Déu ho volia, perquè segons ell totes les coses són un producte de la voluntat; que com veurem més endavant és el que avui sosté tot el pensament septentrional tant l'alemany i l'anglès com el francès; i partint d'aquest principi Duns Scot, al parlar de les relacions entre la ciència i la fe, que era el problema capital que els ocupava, va sostenir que calia arribar al coneixement de l'essència de Déu per un camí que no fos el de la raó, que és el que diuen tots els pensadors moderns desde Kant fins a Bergson; i així va ésser com va fundar tot l'edifici de la filosofia septentrional, contra Sant Tomàs que deia que Déu no solament era l'ésser més intel·ligent que hi havia sinó que era l'intel·ligència mateixa, com si diguéssim l'intel·ligència en persona i que no solament això sinó que ultra ésser veritat era la veritat mateixa.

Doncs bé, citats aquets quatre pensadors que representen amb tanta propietat llur respectiva terra, perquè: Primera: avui els

francesos segueixen la mateixa tàctica d'Abelard de demostrar per mitjà de la raó ço que la nega, com, per exemple, modernament ho podem veure en la defensa que fan de la filosofia de la voluntat com a base única i universal del món, de la mateixa manera que Abelard volia demostrar la fe que també la nega; segona: els moros que avui encara materialitzen la religió i si no segueixen el camí d'Averrois és perquè no solament no han anat avençant, ni s'han aturat allí on ell els va deixar sinó que han reulat fins als temps primitius de l'història dels pobles; tercera: els italians, que com si fossin al temps de Roma, i si avui no estessin com estàn i no s'haguessin germanitzat fins al moll dels ossos, farien el mateix que feien en temps de Sant Tomàs, i quarta i última: el septentrió, que després de la coincidència que hem dit que avui tenia amb Duns Scot ja no tenim de dir res més; ens queda Ramon Llull com l'última carta que ens hem de jugar en la solució del problema que tenim sobre la taula, i que s'ocupa de les relacions entre la ciència i la fe i que ara se veurà com i de quina manera el volia resoldre apartant-se de totes les tàctiques dels filòsofs esmentats, i senyalant l'únic camí veritablement científic i definitivament racional i real, presentant-se com el sol que amb els raigs del Nord aparta i desfà les boires, amb els del sud travessa les tenebres, amb els de llevant, que arriben fins a la Grècia antiga, atura a Sant Tomàs, a Plató i a Aristòtil, i amb els de ponent, que són els més brillants, espanta i aterra els moros de l'escola de Còrdova, presidida per Averrois i fa veure la diferència de Catalunya i la resta d'Espanya, il·luminant la diferència radical del que anys a venir va ésser la mística castellana, que els omple la literatura i el misticisme lul·lià, que té un fonament científic que no crema els drets de l'entendiment, com amb aquestes propies paraules va tenir de reconèixer el mateix Menéndez i Pelayo, en el discurs que va fer a Palma de Mallorca, perquè el famós Ramon Llull, que avui encara és tingut per nigromàntic

i que va ésser anomenat Ramon el foll, pels seus projectes més que atrevits, va ésser el que va veure que les relacions entre la ciència i la fe, no eren les de supeditació de la fe a la raó, com volia Abelard, ni les de divorci o de separació de cossos com sostenia Averrois, ni d'acceptació incondicional com Sant Tomàs anomenat l'àngel de les escoles, ni d'anar directament a conèixer la essència de Déu per mitjans extraracionals, com volia Duns Scot que era més viu que una tinya, sinó que Ramon Llull, complint amb el geni català, tal com els altres van complir amb el seu, va comprendre desseguida que no es podia parlar de les relacions entre la ciència i la fe, si no existia la ciència, entenent per ciència la ciència universal, que efectivament no existia, perquè les ciències particulars com la física, la química, les matemàtiques, la psicologia, la lògica i fins la mateixa ontologia d'Aristòtil—que no és més que una cosmologia, com Ramon Llull va veure i com nosaltres demostrarem—i les altres ciències, no tenien l'universalitat que es necessita per a posar-se al costat de la fe i establir-hi la relació; i aleshores va ésser quan va tenir el millor pensament del món, que era el de fundar la ciència universal, convençut de que, éssent universal, no solament s'hi tenien d'avenir totes les altres ciències, que hi quedarien com els polls sota les ales de la lloca, sinó que de totes les fes o sia de totes les religions, l'única que s'hi podria avenir seria necessàriament la que fos veritat; i com que segons ell i els altres com ell l'única que era veritat era la cristiana, d'aquí venia que la ciència universal, sense demostrar la fe, que és una cosa que hauria estat herètica, s'hi avindria de tal manera que tothom veuria que era la veritat, ultra que les altres religions ensenyarien desseguida el llautó de llur naturalesa daurada, que aclarida per la ciència universal, que ho tenia d'il·luminar tot, resultarien falses de tota falsetat i sobre tot, comptant com comptava i veient com veia que moros, jueus i cristians, que eren els tres partits religiosos que discutien, convenien

en certs principis científics, que podien servir de base a la ciència universal, que era la ciència que es miraria tota la realitat coneguda des de sobre i que no seria una ciència feta a mida per la fe, com el vestit d'un sastre, que hauria vingut a ésser una de tantes ciències o una ciència particular més, sinó una ciència universal propiament dita que no tindria altre fi que determinar les lleis més universals i necessaries que es poguessin conèixer; i per això Ramón Llull és l'únic pensador d'aquella època que vol posar les coses al seu lloc, començant pel començament, que és per allí on s'ha de començar sempre; i si de moment Averrois sembla més conseqüent perquè ningú pot negar que la veritable ciència nega certs articles de la fe cristiana, mahometana i jueva, com negaria els de les altres religions, tan falses com aquestes, encara que no en negui tants com Averrois volia venir a suposar, s'ha de tenir present que l'averroisme, com més tard Bacó de Verulam i demés preconitzadors de l'observació de la naturalesa, partia del principi errat de que no hi ha més ciències que les ciències parti-

culars; i Ramón Llull cercava i volia, amb molta raó, una ciència que no depengués de les altres sinó de la realitat estudiada directament i en conjunt, perquè demostrant fins on arribava el seu geni, no feia cap cas de les negacions que les ciències particulars feien a la fe, que eren les negacions que Averrois senyalava, sinó que Ramón Llull, considerava amb molta raó que les ciències particulars no tenien prou autoritat des del moment en què totes estudiaven la realitat fragmentàriament i no en conjunt com la ciència universal que ell demanava; i si cegat pel fanatisme de l'edat mitjana, va anar donant cops de cap per les parets i va acabar tan malament com se vulgui, perquè treballava amb elements de naturalesa tan falsa com la religió cristiana, no solament s'ha de fer constar que va ésser el que va dir que es tenia de fundar l'única ciència que pogués tenir relació amb la fe, sinó que, com veurem en l'estudi que li dedicarem, va ésser el que trobant l'objecte i el mètode, va posar els fonaments que l'han d'aguantar.

FRANCESC PUJOLS.

C. SPITTELER

No ha cercat la gloria popular ni la clamorosa volubilitat dels grans nuclis de lectors l'ha cercat.

Semblava que la nacionalitat suïssa que ostenta i la lliure educació cosmopolita, primer llevat literari del seu esperit, el predisposessin a l'afalac mundial. Enaltí la lloança, l'assequibilitat, i s'ampararen els granstraductors del nom d'altres compatriotes seus com G. Keller, C.-F. Meyer i Ernest Zahn. Ell, dins la discreta penumbra, assaboria la serena indiferència dels purs poetes.

I com que els altres no el distreien, li era ample el temps per corregir-se, que val tant com renovar-se. Així les successives personals interpretacions feien créixer el poema *Der Olympische Frühling*, obra sobirana de la seva inspiració.

Els escriptors alemanys remarcaren l'originalitat del company de la Suïssa alemanya.

L'amistat volia esmenar l'injustícia dels marxants de la literatura mundial. La gloria del poeta flamejava al costat de la de Nietzsche. Però l'independència del poeta que no ha volgut afegir a l'injustícia ocasional de la guerra l'injustícia partidista de l'intel·ligència, l'ha isolat novament.

Spitteler el 14 de desembre de 1914 feia a Zurich una conferència en la qual es malfiava de les propagandes de les agències germanitzants i demanava el respecte mutual dels suïssos d'expressió alemanya per als d'expressió francesa. No volia barrejar les seves dileccions personals amb el criteri polític de les comunitats estrangeres. Afir-

mava l'existència de potències morals deslligades dels Estats, i la virtualitat dels principis de dret i de justícia sense voler vincular-les a la brutalitat de cap força opressora ni a cap entendrit regraciament d'amistat.

Aquesta actitud li valgué l'allunyament de gairebé tots els seus devots alemanys. Els francesos no sabien tampoc abastament capir la generositat del poeta que refusava la disminució de Suïssa, negant-se a acceptar dels altres països els dogmatismes nacionals i els sofismes patriòtics i condemnant els qui enverinen amb la literatura la ferida de la guerra. «*L'home qui mor pel seu país, deia, farà sempre més bell paper que l'home qui es val del nom del seu país per insultar els altres.*»

Lliçó de respecte que avui deixa orfes de companyia tots els homes que la prediquen.

* * *

Spitteler, fins en les hores de la reacció alemanya a favor seu, ha estat allunyat de la companyia penetrant de la comprensió.

El comentari dels mateixos admiradors l'allunyava encara més, per tal com de cada interpretació aliena en derivava una exclusió tancada.

Poeta i filòsof ensems, podríem dir que ningú millor que ell mateix ha estat el seu comentarista.

Així veiem l'ascens i el descens simultanis de la seva obra poètica al·legòrica i imatjada des de *Prometheus und Epimetheus* fins la *Primavera olímpica*, sempre moguda pel desig d'escrutar el domini del mal, del sofriment i de la mort, la gènesi vital de les coses i el sentit espiritual de l'ordre de les coses i finalment deslliurada per la voluntat humana de creixença, pel sentit de joiosa inutilitat i per la lluminosa salut del seu Olimp.

Només l'amor escapa al classicisme del gran poema de Spitteler.

I potser és així per una volguda estilització que podria emparentar-lo amb els parnassians; o per l'ombra del pessimisme, generador de bona part de la seva obra, que es venja; o per les deixes del realisme de les seves novel·les en les quals el colorisme nacional és la més vulnerable feblesa.

Fa pocs dies que ens arribaven traduïts al francès els records d'infant d'aqueix poeta.

En aquest llibre se'ns ofereix amb una mica d'interès banal com en tota la seva obra de prosador: (*Friedli der Kolder, Gustav, Konrad der Leutenant, Imago*, etc.) La desigualtat inquietant i multiforme de la seva creació poètico-filosòfica ens farà conèixer millor i directament un dels més grans i amagats escriptors contemporanis.

J. M. LÓPEZ-PICÓ.

LA TERCERA SETMANA MUNICIPAL

Quan el temps hagi passat, apagant el record de les coses ¿què quedarà de la Tercera Setmana Municipal que ha celebrat l'Escola de Funcionaris d'Administració local?

Fa ja tres anys que es consegueix agrupar la part més important de la vida pública local catalana, a Barcelona. La majoria d'Ajuntaments estan aquí representats. Vénen també els Secretaris. Assisteixen Corporacions particulars, i al llur costat les persones que s'interessen per la cosa pública.

Sembla com si arreu se sentís la frisança d'acoplar forces, de comunicar-se impressions. S'aconsegueix fer viure, durant una setmana, a tots els assistents, els mateixos problemes; donar neixement a idèntiques aspiracions; unificar, orientant-los en igual sentit, els criteris relatius a les mides a seguir, per a la consecució de l'ideal en cada aspecte.

¡La pobre vida local espanyola! Tant se val dir la miseria local. Per tot una exacta

angunia: falta de medis, estretesa de Presupost. I alhora augment d'obligacions, unes dimanants de acumulació d'encàrrecs que el Govern va fent als Ajuntaments, per a desembarassar una mica de la congestió burocràtica a Madrid; altres obligada seqüència de les noves exigències de la vida, que malgrat l'estancament de les reformes administratives, avança, avança sempre, perquè és més forta que les lleis i crea necessitats que abans no se sentiren, i amb elles l'imprescindibilitat de nous serveis públics a escometre per les Corporacions.

Arreu la mateixa miseria. I per tot les veus aïllades demandant auxili, que troben com ressò, per a encalmar-les, unes promeses dels governs, mai dutes a la pràctica, que com ells passen, esfonsant-se en el buit de les coses pretèrites.

La vida local és raquítica en tots sentits. Al costat de la pobresa secular, se troba una desorientació tècnica absoluta. Ni en somnis podria demanar-se consciència exacta de llurs funcions a molts dels qui ocupen càrrecs d'elecció popular. Obeeixen en llur majoria les ordres d'algún cacic, que fa o desfà segons les exigències de la política del moment. Però ni tan sols pot parlar-se de orientació clara administrativa als secretaris i funcionaris a les llurs ordres. Alguns són els braços inconscients d'ordenadors estranys a la vida local; altres, enc obrin de bona fe, tot ho ignoren, i en l'absència de coneixements s'abandonen a la corrent del rutinarisme, de la pràctica viciosa... I els anys passen en và damunt la calma de les viles, que dormen una sòn d'atonía, d'impotència.

L'Escola de Funcionaris se creà per fer tècnics, i per a tecnificar als actuals funcionaris. A Espanya no existían centres de ensenyança peculiarment administrativa. Aquesta, en la mateixa Universitat, era migrada; se reduía a un curs. ¿D'on devia sortir el bon funcionari? Pensant en les Escoles de Funcionaris alemanyes, en les Universitats de Dret Municipal nord-americanes, creà la Diputació una Escola a Barce-

lona. Començaren a formarse tècnics, però era precís tecnificar als actuals Secretaris. Això és el que s'ha intentat amb les setmanes municipals. En elles se feia viure als assistents el neguit de millores, de reformes, tan indispensables, avui, quan s'està evolucionant en la direcció de donar al dret un sentit socialista, tenint per deure de les Corporacions públiques l'intervenció en la quasi totalitat dels aspectes de la vida.

Però aquesta Tercera Setmana Municipal ha tingut altra valor. Han vingut representacions de gran quantitat d'Ajuntaments de Espanya, i d'algunes Diputacions. S'han aprovat conclusions respecte a les Hisendes locals, com fórmula indispensable per a salvar-les de la ruína propera, molt propera. S'ha alçat un clam d'angunia, de dolor, i amb ell un prec de salvació. L'estat actual és insostenible. Precisa una renovació en els fonaments de les hisendes. Fins ara han estat tot promeses, però amb elles no es resol el problema. L'Escola de Funcionaris ha volgut donar hospitalitat a tots, catalans i no catalans, esperant que les veus de la quasi totalitat de la vida administrativa espanyola, arribessin a qui pot posar remei al present estat de coses.

¿S'haurà conseguit, amb aqueix esforç, el que fa tant temps que es demana? ¿Arribarà a la fi a establir-se un règim legal, dintre el qual la vida econòmica dels organismes corporatius sigui possible?

...Es acabada la Setmana. No resta res de les conferències, de les festes, dels aplaudiments, dels entusiasmes... Però les peticions no s'esborren fàcilment, perquè els que les han soscrites, s'imposen per prestigi de nombre i qualitat.

I heus-aquí la valor inapreciable de quelcom que podria fer donar una evolució definitiva a aquesta pobra vida local espanyola, que és miseria, que és atonía, que és cansament.

I als Secretaris, i als membres de les Corporacions vingudes, els hi haurà donat també la seva lliçó. En el silenci de les seves muntanyes, en la pau de les planes, lluny de les urbs, recordaran algunes vega-

des les frisances i els entusiasmes d'aquests dies. I comprendrà que en el govern i direcció dels pobles, no ho és tot el favor, la concupiscència o la rutina; que hi ha quelcom sagrat, més gran que nosaltres, que és l'ideal, el fi cap on les col·lectivitats s'en-

caminen mogudes pel geni de la raça, i que aquest esperit de continuïtat sobreviu a nosaltres mateixos quan deixem nostra vida, al sentir l'atracció de la terra.

JOSEP M. PI SUÑER.

ELS BALLETS RUSSOS

Els ballets russos han tingut llur instant d'èxit provincià. Qualsevol hauria dit que Barcelona no els coneixia encara. Barcelona ja els havia vist amb Bolm i la Karsavina, i més enllà amb la divina Paulova. Però els havia vist a París.

El ballet rus és l'espectacle complet de plaer estètic. Altrament, el seu valor empíric és que renova l'espectacle burgès d'art. No ens amagarem de dir que preferim el valor plàstic d'un «Scherazada» al d'una òpera de Wagner, encara que siga amb ballables a la muntanya de Venus.

El ballet rus és una de tantes embestides amb què l'orient ens regala sovint. Nosaltres ens deixem eternir uns moments i després ens entafurem novament dintre les closques d'occidentals rezelosos. No ens ha dut fins ara gran cosa l'orient, sinó aquestes bafarades torbadores que són l'anècdota balcànica o la literatura ultra-realista o el ballet rus o una revolució endarrerida mig russa, mig turca. Demà, qui sab si caldrà fiar-nos d'ell en la doma d'aquest corcer ingràcil i furiat que és el germanisme.

Recordem, davant del Príncep Igor, el que'n digué Jacques Rivière. Aquesta música de Borodine dona la sensació de l'*Àsia terrestre*, música brusca i pantejant,

música de violència i melangia fins a l'estupor.

El crític acostumat a la comedia realista troba el decorat pobre. A nosaltres no ens sedueix Bakst, una mena de D'Annunzio de la decoració, però ens eternim aquesta vegada amb la presentació de «Scherazada», sobretot si recordem la de D. Alexandre Soler, detallista i inharmònica, del qual es parodià aquest ballet sobre les taules del «Teatre Novetats».

Aquell mateix crític diu mal del decorat del Príncep Igor, expressiu com les danses polivitzianes, i un altre dia diu: *el gran Gauguin que no ens cansarem mai d'admirar...*

No es pot dir que els ballets russos siguin immorals perquè no imiten la Natura. La immoralitat és en el realisme. L'escàndol de París davant de l'interpretació que Nyjinski donà a «L'Après-midi d'un faune» que no hem pogut veure aquí és, doncs, ridícol.

Vetaquí el que passa: París envia a l'Orient el realisme, i aquest li torna desvirtuat amb el perfum de la fantasia. Llavors París, pudebunde, es tapa la cara.

Fins ara coneixíem la justa visió del matí castellà a través de la sensibilitat dels

escriptors francesos. Ara tenim la justa visió de l'actitud castellana amb la interpretació que els dansarins russos donen al ballet de Fauré: *Las meninas*. Mai hem comprès tant Velázquez com veient aquells homes ridícols fent llongues reverències, traçant semicírcols amb el capell i tirant-se equivocadament la capa a la cara en lloc de fer-la caure sobre l'espatlla com devia fer, a força de costum, Felip IV.

* * *

El ballet rus prova quelcom llunyament debatut: que el gest harmonitza millor amb la música que la paraula. L'arbitrarietat pel mot és més ingrata perquè es posa al mateix nivell de la música. El gest col·labora simplement a segon terme, i deixa pura la pàgina musical. Recordem que André Gide digué que el ballet rus tenia, principalment, el valor de simplificació de l'estètica teatral.

* * *

Els catalans podríem aprendre d'aquests ballets russos la manera elegant d'arbitrar el nostre folk-lhore.

* * *

Es curiós que els dansarins eslaus restaurin graciosament l'espectacle italianitzat d'un «Carnaval», de Schumann. Ells,

tots pulcres, tivants llurs músculs sota els fracs blavosos de figurins a lo Ingres, ens amoixen les ires que encenien tots els Tosellis de nostres engunies, i situen definitivament l'italianisme del segle XIX, que passa a ser una cosa cronològicament clàssica com el XVIII francès o com el XVII flamenc, en preparació de situar-hi dintre poc el fi de segle del «Moulin de la Galette» i de les siluetes de Toulouse-Lautrec.

* * *

El perill del ballet en contraposició a la òpera és la lliure arbitrarietat de la música pel gest. En dir això no coneixem l'alcanc de l'obra del coreògraf; no sabem per tant quin coeficient d'interpretació personal porta a cada moviment el dansarí—el primer dansarí sobretot.—Però si el ballet ha d'ésser a base d'un autodidactisme més o menys intel·ligent, a la manera de Tórtola Valencia o de Regina Badet, el fracàs és segur.

* * *

Música de Scarlatti i de Schumann interpretada per Nyjinski. L'orient és com un braser encès que ens torna en perfum els grans d'encens que li llença l'occident d'Europa.

J. F.

POESIA CATALANA

DECANDIMENT

Han vingut lentament les fosques nuvolades,
portant en la llur sina l'albura de la neu;
el vent, eixelabrat, dansa per les teulades;
la terra va encongint-se en un silenci greu.

Jo cerc en mi una espurna de goig, mes endebades,
que també va encongint-se, temorec, el cor meu,
i la malenconia de les hores passades
plana damunt ma vida com una boira lleu.

Veig el meu gran ensomni desfer-se en la llunyaria,
i penso que és ma vida, pàl·lida i solitària,
com els camps en silenci, blancs i lassos d'hivern.

Anima, quan seràs prou rica de ta saba
perquè no puguin fer-te indecisa i esclava
l'externa defallença i el ressorgir extern?

FERRÁN SOLDEVILA

CANÇÓ DE MARÇ

I

Sortiu fadrines, sortiu
a collir espàrrecs tendres,
que la vella cançó diu
que els espàrrecs menen gendres.

Sortiu tot cantant a chor
pel pujol i per la plana,
que el tarongerar en flor
una cançó vos demana.

El blat està xercolat
i l'oliva espigolada,
el tord ja se n'és anat
i l'oronella és tornada.

Treis els botons d'esfalt viu,
l'escambrai i l'endiana,
que ja s'acosta l'estiu
si és que el sol no m'engana...

Ja fan niu els rossinyols
que per nius fa el temps aposta:
donzelles, cosiu llençols
que el temps de nocces s'acosta.

II

Fadrines poseu-hi esment
a collir espàrrecs tendres,
que si la cançó no ment
els espàrrecs menen gendres.

Mes no us deixeu enganxar:
l'esparraguera és traidora...
Fadrina que hi vol anar:
alerta a deixar penyora!

L'amor sempre està despert
i sab totes les dreces.
Fins quan dorm té un ull obert
com les llebres penyaleres...

GUILLEM COLOM

MITJA NIT

Temptadora nit d'estiu;
nit tranquil·la, nit serena.
Plora el pi dalt la carena
i en l'atzur l'estel somriu.
Té la terra un dolç caliu
que amanyaga tota pena
i l'oreig subtil s'omplena
del delit que arreu reviu.
L'aigua parla en la foscor
i en la prada un tremolor
s'inicia en cada fulla.
Canta el grill seguit, seguit
i el perfum ve a l'esperit
d'una rosa que s'esfulla.

JOAN LLONGUERAS

VENTADA DE MARÇ

Escabellant els núvols, la ventada,
pel florit comellar,
la ventada de Març, avalotada,
acaba de passar.

I ara les flors de neu, a munts caigudes
dels trèmuls ametllers,
enfarinen les xexes ajagudes
a dins els sementers.

Blanca flor que demà t'hauràs marcida,
dins tu el nou ametlló
ja hi sentia de l'hàlit de la vida
la dolça tebiò;

dins ta blanca corol·la ja no es cova
el bon fruit del demà,
però et mors bellament, com una jove
que es mor sense infantà.

Més que un malvat, me sembla un foll poeta
el vent de Març ombriu,
que no vol que la flor sia desfeta
pel fruit que ja hi té el niu.

I per xò l'arrabassa de la branca,
gelós i ubriagat,
gaudint quan agonitza, tota blanca,
damunt el verd sembrat.

CORPUS CAMPEROL

Sobre el rostoi espargides,
auríficament brunyides,
les garbes lluen al sol.
Vibra el cant de la cigala.
El garrofer, que s'acala
de vell, fa d'ombra un redol.

Les espigues perdonades
pel tall de la fauç, vinclades
esperen l'eterna Ruth.
Vina demà, espigolera,
que avui és festa; dorm l'era
i no seguen ni han batut.

Fins la terra assedegada
sembla que està extasiada
en llarga adoració;
fins les garbes, ajagudes
en fileres llargarudes,
pareix que fan processó.

I el jorn de l'Eucaristia,
vibrant de sol i alegria,
magnifica el camp segat:
que l'Hostia que l'il·lumina
avui, fou flor de farina
i abans espiga de blat.

JOAN RAMIS D'AIREFLOR

LLETRES

LLIBRE DE LES DONZELLES, de Joan Arús.—Sabadell, MCMXVII.

Recordo encara la impressió que el primer llibre de poesies d'En Joan Arús me va produir. En mig de l'esforç de concentració cerebral i de l'austera disciplina en l'expressió poètica a què ens té avesats la generalitat dels joves poetes d'ara, les *Cançons al vent* de l'Arús em van donar una impressió de llibertat, de retorn a aquest instint del cantar que no hauria mai d'abandonar al poeta, sigui quin sigui el grau de refinament artístic al qual hagi arribat la seva individualitat i la societat que el volta. Eren els versos de l'Arús veritables cançons al vent, el cantar del posseït de la dolça ubriaguesa del cant. I amb tots els seus defectes de poeta novell, resultava, el seu, un cas allisonador en les orientacions fluctuants de la nostra poesia actual, que si algun perill corre és el de esdevenir erta d'un excés de reflexió i pedant d'una massa visible preocupació per la depuració gramatical i rítmica. Oblidem massa sovint que a un poeta de debó hom li perdona molts, si no tots, els pecats que pugui cometre, mentre que al més impecable rimaire mai no li perdonarem el simple, l'elemental defecte de no ésser poeta.

En Joan Arús ho és de poeta. Un poeta fàcil, joganer, lleuger, superficial, si es vol, però posseït en grau excels el do de cantar, l'instint de ritmar amb paraules les seves sensacions. Ha corregut el perill i ha caigut en ell mantes vegades de deixar-se influir per la *tenue* reflexiva i el caràcter cerebral de les darreres manifestacions de la poesia catalana. Però el seu instint ha triomfat de la prova i d'aquest triomf són bon testimoni els seus dos darrers llibres: *Noves Cançons* i el *Llibre de les donzelles*. En l'un i l'altre l'Arús s'aferma com un

dels més excelents poetes de la Cançó catalana. La Cançó en poesia és la flor exquisida i subtil de la joia del viure; és la ressonança poètica del riure de les coses; és l'expressió de aquest exultant plaer de l'Amor que fa rajar a ple doll en un dolç ubriagament la paraula inspirada del poeta:

Mais quand je veux d'Amour ou écrire ou parler
Ma langue se dénoue, et lors je sens couler
Ma chanson d'elle même aisément en la bouche.

I de fet apar talment que Mestre Ronsard, de qui són aquests versos, faci sonar de temps en temps la seva gentil rialla al través de moltes Cançons dels dos darrers llibres del nostre poeta.

La poesia de l'Arús és personal mentre es sap mantenir en la tònica graciosa i lleu de la Cançó. Posseeix una rara facilitat per a jugar amb les sensacions jocundes i rialleres en ritmes lleugers i dansants:

Capriciosa com el vent,
cada cor, vulla no vulla,
al teu pler es va movent.
Capriciosa com el vent,
cada cor t'és una fulla.

El caràcter dels seus dos darrers llibres ens dóna fermaça que l'Arús és conscient de ço que constitueix sa veritable personalitat. Ell té un sentit especial per veure i cantar *la gràcia lleugera de les coses*, i, posat a seguir fidelment el camí del seu instint, podrà continuar fent-nos present de Cançons encara més boniques que les dels seus llibres fins ara publicats.

MANUEL DE MONTOLIU.

LA MODERNA PINTURA FRANCESA FINS AL CUBISME, per Joan Sacs.—Publicacions de LA REVISTA.

En Joan Sacs és un home que creu en el progrés de l'esperit humà. Acceptant aquest progrés en tots els ordres de l'activitat humana tenim de reconeixè'l també a les arts. I de la mateixa manera que creiem que avui l'ull de l'home veu amb més claretat les coses que no ho veia abans i que el cervell de l'home pensa amb més lluidesa que ahir, havem

de creure el seu esperit més sensible a totes les manifestacions i la seva mà més apta per a les seves execucions. Creu En Joan Sacs que avui se pinta millor que mai; que l'art modern és una flor que mai s'havia donat en el jardí de l'intel·ligència humana. La vida avui és més dúctil, més sensible que no en temps passat, que era molt dura. L'art, que és el reflex

de la vida, ha de rebre forçosament l'influència d'aqueixa sensibilitat. Romp En Joàn Sacs contra la preocupació de que ningú pot superar l'obra dels grans mestres clàssics de l'art. No tan sols pot arribar-se en els llocs altíssims que es varen assolir, sinó molt més enllà. I per a conseguir aquest resultat no es té d'apartar l'home dels rectes camins; no té de caure per aparentar originalitat i extravagancies. No té de cometre l'error del primitivisme. En Joàn Sacs, creu, com el Prof. Deonna, que certes expresions de sentiment que trobem en algunes obres primitives no són altra cosa que imperfeccions tècniques. Vol En Joàn Sacs un art que sigui tot lògica i claretat. I

com que la lògica i claretat, modernes, sols se troben a l'esperit francès, d'aquí que agafi l'art francès com la impressa artística dels nostres temps; l'art francès, o millor dit la pintura francesa dels impressionistes.

Ningú com En Joàn Sacs ha fet un estudi tan acabat de l'art nou, expressat a les planes del llibre editat per LA REVISTA. Es un llibre d'estudi i de combat. Car és un llibre d'art modern que lluita contra els perills que rodegen aqueix art, que són els perills de les confusions de les formes, el perill d'enterbolir la claretat de les coses.

ROMÀ JORI.

MARIA GLORIA. Novel·la de costums barcelonines, per Dolors Monserdà de Macià.—Llibreria Parera.—Barcelona, 1917.

Davant d'aquest llibre, només de veure'l encara que no el llegíssim, lloaríem la voluntat d'aquesta escriptora que ha continuat el seu camí.

Continuar és per l'escriptor no desfer-se de la joventut. A Catalunya, generalment, els nostres escriptors perden la joventut amb la primera obra.

L'èxit els envelleix i no escriuen mai més.

¿No ha estat aquesta viu viu, adormida per la falagueria entusiasta dels admiradors, la fi de la majoria dels nostres artistes de la prosa?

Nosaltres no gosaríem judicar-los perquè no tenim prous elements de judici. I d'aquesta abstenció ens en fan retret com d'una actitud de menyspreu abominable.

Es hora ja que fineixi el malentès. Amb una novel·leta pot guanyar-se, certament, l'immortalitat, però no aquesta vida d'atenció dels contemporanis, contradictoria i desigual, però sempre desvetllada i atent.

De molts es diu que són eminents novel·listes i glories nacionals perquè sempre ho hem sentit dir.

Però si demanèssim l'examen de les activitats llurs i de llur frisança d'intervenció, si ens limitéssim a cercar en un catàleg editorial la llista de les obres llurs, ¿quin actiu de valors trobaríem en conjunt?

Ja veieu que l'exclusivisme de què ens acusen i l'esperit de capelleta que ens retreuen no poden, per molt que fóssim encongits, reduir-

se a més petit espai que el de la seva obra.

Si es cerca el respecte del públic, cal donar-li motiu d'atenció, cal exposar-se al blasme, cal no perdre el contacte amb el públic.

Dona Dolors Monserdà ha estat sempre fidel a l'afirmació de la professionalitat literaria.

Vol dir això que ha respost a l'interès i a la cordialitat del públic fent una llarga obra destinada al públic sense que les reserves d'alguns deturessin els seus entusiasmes o l'aplaudiment dels altres fes minvar la seva acoemetivitat, encesa d'apostòlica coratgia, si els pecats i la rutina de la nostra gent reclamaven el flagell corrector.

La constant intervenció de dona Dolors Monserdà en els moviments col·lectius del nostre poble anima la seva obra amb una marcada intenció social que es resol en amable germanor docent i moralitzant.

Obrim ara i llegim la seva darrera novel·la *Maria Gloria*. Veiem desseguida que fugí dels corrents intel·lectuals i dels corrents de la consciencia de la sensibilitat que predominen en les darreres tendències de la prosa literaria arreu del món.

Sentim, però, desseguida també, que ha estat escrita i viscuda prop nostre, endevinant amb la mateixa mirada que nosaltres els veiem els replecs d'ombra d'aquesta Barcelona creixent, que és la nostra. I coordinada amb el pensament general de tota l'actuació de l'autora al nostre costat.

Aquesta pròxima comunicació és la vida del llibre. La seva *gloria mortal* gosariem dir.

Potser la seva gloria immortal,—els defectes que alguns li retreuran,—és l'absoluta i clara absència de segona intenció: *d'intenció*

de la poixança del mal que caracteritza l'obra de dona Dolors Monserdà, com caracteritza les joventuts en les quals la bondat física és la mateixa cosa que la salut moral.

MARC FERRER.

ARTS PLASTIQUES

EXPOSICIONS

JAUME GUARDIA

Jaume Guardia és un valor nou en la pintura catalana. Ve influit per totes les sanes corrents de l'inici de segle francès renovades per la sensibilitat catalana que descobrí un dia, amb gran meravella de tothom, Joaquim Sunyer. Podem dir de Jaume Guardia algunes de les millors coses que es digueren d'En Sunyer. Es un ingenu demés. Té tot l'amanerament dels pintors nous que vénen a la palestra amb, allò que se'n diu, el cor en la mà. Es violent de perspectiva, i du encara el *parti-pris* d'una coloració primitiva, amb tons d'estampa d'Epinal, coloració que es converteix en ell en una gracia més a afegir a les moltes gracies que l'afavoreixen. Car tota l'obra de Jaume Guardia podria sintetitzar-se en dos mots que en-

clouen, ells sols, totes les qualitats i tots els defectes: ingenuïtat i gracia. Ingenuïtat que tant vol dir frescor i joventut, com voldir incorrecció i amanerament. Gracia que tant pot convertir-se en bellesa com degenerar en facilitat. Jaume Guardia és en aquell punt crític que resol el destí d'un pintor. Qualsevulga sirena el podria seduir i fer-ne un pintor professional del *fauvisme* o un païsatgista inofensiu que no arriba a ésser un pompier però que tampoc passa d'ésser un líric de l'ingenuïtat. Aquest moment crític ofereix símptomes, no obstant, d'estar en resolució favorable. «La Noia fent randa», el «Berenar a fora» i un dels dos païsatges que acaba d'exposar, són ja el camí d'una pintura ponderada i excel·lent.

EDUARD M. PUIG.

DIETARI ESPIRITUAL

Ens plau honorar LA REVISTA amb les paraules de Josep Carner dites en l'acte de col·locació de la làpida recordatoria en la casa on morí el poeta Joàn Maragall.

En aquests dies de servilisme incompetent tenen una alta valor de joventut segura les paraules carnerianes:

«En aquesta casa visqué ple d'harmonia, finà ple de santedat, el poeta serè d'una singular Catalunya: de la Catalunya on es combinaven les melangies arqueològiques i el terrabastall dels explosius, la grisor casolana i els somnis gosats, el conformisme provincià i la rencunia separatista, la malfiança, nada d'un encongiment secular, i la fe que esclatava de sobte, rutilant en les festes de l'art, en les diades patriòtiques, i sobretot en l'esguard lluminós de les noves generacions.

En Maragall, així com desxifrà l'idealisme humaníssim de nostra mar «inquieta aquietadora», i de l'interrogant de la negra Capella de Núria, de l'atmetller i la ginestera, així trobà i definí l'idealisme que hi havia en les festes tradicionals com en els crits de revolta; en l'inconformisme davant la política de abjecció, cantat en son memorable «Adeu, Espanya!», com en el somni d'una nova llaçada de pobles lliures, al qual prestà son verb en el «Cant dels Hispans», Consagrà amb la puresa de sa veu la violència heroica d'un «Comte Arnau» o un «Serrallonga», com la simplicitat de nostres íntims idil·lis, d'una fragancia seca i tantmateix intensa com la del pi soleiat. La Catalunya de trànsit, la Catalunya contradictoria, però viva i dalejant, és tota dintre En Maragall, i hi és enlairada amb les seves ma-

teixes imperfeccions, redimida sense dissimular-li les tares. Perquè En Maragall no cantava una Catalunya convencional sinó la Catalunya real, a l'ensem deforme i divina; en la seva immancable devoció per la vida. En Maragall endevinava aquest secret profunde: és a dir, que el garbuix de les veus i dels instints és en els pobles el primer senyal de la fertilitat, la promesa i la fermança d'una voluntat invencible que es farà orgànica i fecunda i obiradora en tot el món.

Però per sintetitzar la varietat de les coses, així com plaïa a En Maragall, cal enlairar-les. Així el poeta senyala els homes i, aleshores, el camí de l'excelsitud. Així l'obra d'En Maragall és testimoni d'un temps i lliçó per a tots. Universalment amà i fou amat universalment, i no podem recordar la seva figura sense veure-la nimbada de l'amor seu i l'amor dels altres. Fou una mena de sacerdot de la puresa del verb i el lliure aleteig de l'esperit; i àdhuc en els contaminats suscità una puresa, i en les vides més planeres i automàtiques deixondí un recó de llibertat. Es trasfongué generosament a la terra aspra i somniosa; i avui el seu esperit és més substància de Catalunya que la muntanya i la mar. Ell és la pietat, i la serenitat, i l'amor que lleven i llevaràn dins la Catalunya nova, nostra patria natural. Practiquem aquestes virtuts seves, en ell tan virils com dolcíssimes; siguem alhora, així com ell, independents i fidels; i recordem el seu lema d'intensitat catalana, el seu «Catalunya endintre», que ha d'ésser nostra fórmula vital, per tal que son verb pugui continuar venint a conversar amb nosaltres, «així com fa l'un amic amb l'altre», i sigui per nosaltres un orgull, i mai un retret!»

Després de l'acceptació, per tots els Directors dels nostres diaris, de les notes oficioses de caràcter informatiu i fins de comentari estret segons el to de cada fulla, trobem, senzillament, que ja és hora d'empescar-se un altre portaveu de l'opinió.

O declarar d'utilitat pública aquesta màquina de pensar de les oficines burocràtiques.

Damunt la revista literaria *Nord-Sud* que es

publica a París, trobem una escaient valoració de la *precisió matemàtica* de la llibertat d'estil i de comentari de Chodevlos de Laclos que ha influït en tots els escriptors que defugen els llocs comuns de l'inspiració i de la crítica.

L'any 1787, data de la publicació de les *Liaisons dangereuses*, l'autor, oficial d'artilleria, volgué aplicar als costums socials les regles de la triangulació que serveixen tant als artillers com als astrònoms.

Aquesta precisió matemàtica caldrà entre nosaltres perquè no ens fos negada, a pretext de cap nominalisme polític de dreta o d'esquerra l'ús social de la llibertat literaria.

En aquests darrers temps ha remogut totes les consciències espanyoles un desig sentimental de sinceritat i coordinació.

Els catalans, massa avesats a l'experiència de la resistent obstrucció amb què sempre han estat rebudes les nostres solucions renovadores pels mateixos que ara volen renovar-se, recordem amb una mica d'ironia l'experiment d'aquell metge que per estudiar l'avanç metòdic d'un client seu, anormal endarrerit i epilèptic, li feia dir cada mes la paraula *reorganización*. Així, en castellà.

Diu així la faula de Lessing: *Isop i l'ase*.

L'ase deia a Isop:

—Si et passa pel cap de fer-me encara protagonista d'alguna història, fes-me dir coses raonables i lògiques.

Li responia Isop:

—¿Com podria fer-ho? ¿No dirien aleshores que tu ets el moralista i jo l'ase?

Posem al costat de la simpatia que ens mereix Romain Rolland per la seva superació de la guerra, una ben ampla cordialitat pel professor Förster el qual, negat i vilipendiat pels mateixos compatriotes seus, ha afirmat també la substancialitat de l'*Europa una* com la *nova teoria de la cultura*.

Aquests homes acusats d'insensibilitat per tots els qui tenen la sensibilitat localitzada en

l'incomprensió llur, són els precursors de l'intel·ligent cordialitat del demà.

* * *

Hem llegit gairebé simultaniament els llibres *A la guerre* (edició francesa) d'Alfred, Lord Northcliffe i *Pour renaître* de Lysis.

Voldríem que tots dos fossin bona lliçó per la nostra gent.

Lliçó de confiança el d'aquest Lord Northcliffe emprenedor segur del seu domini; i lliçó d'esmena i recomençament el de Lysis, autor ben conegut dels amics de LA REVISTA.

Potser de les darreres pàgines de Lord Northcliffe referides a Espanya podríem fer-ne l'estímul per millor aplicar-nos els dalers renovadors de la renaixença predicada per Lysis.

La visió de l'anglès és d'una Espanya sense empreses propies.

¡Catalans: Aprènguem de Lysis la voluntat d'ésser els mestres de les nostres iniciatives i de la nostra riquesa!

* * *

Dóna goig de repassar la Memoria dels treballs fets pel *Patronat d'aprenentatge* de la nostra Diputació durant l'any 1916.

Ens trobem davant d'una institució perfectament caracteritzada que cerca la superació de les finalitats informatives convertint-se en un laboratori en el qual es faci la selecció de vocacions i els estudis complementaris de Psicometría i Antropometría que assegurin l'eficàcia de les adaptacions vocacionals.

D'aquesta manera arribarem al coneixement complet de les nostres formes i possibilitats de treball i les estadístiques catalanes de l'esdevenidor no es reduiràn a líriques notacions sentimentals...

* * *

No finia amb la dispersió de l'amical esbart de Vic el daler literari d'aquest D. Antoni d'Espona que suara la mort ens prenía.

Ell ens deixa l'exemple d'un curiós diletantisme senyorívol, gairebé clandestí, de traductor del Dant i del Tasso i del Camoens al català.

Grans poemes, entreteniment de grans senyors...

* * *

Caldrà que algún dia insistim, en defensa de la dignitat de la nostra consciència, contra els qui de la jerarquia eclesiàstica volen fer-se un escut que els permeti fer de la religió un instrument de la política.

I a casa nostra un instrument centralista contra l'esperit de Catalunya.

* * *

Margarida Nelken, la intel·ligent pintora que exposà l'any darrer a Barcelona, ha publicat, reunits en un volum («Glosario: Obras i artistas.» Fernando Fe. Lib. Madrid), els articles que sobre qüestions d'art escriví en diaris i revistes. El llibre té una graciosa diversitat molt femenina que el fa anar de Gustau Klimt a Picasso i de Gutiérrez Solana a Gauguin. En el fons tot el llibre és curiositat, però una curiositat de *museau* fi, que no insisteix massa en les coses sobre les quals les evolucions de l'esperit semblen una dansa.

* * *

Les errades d'impremta són algunes vegades tan terribles que ja adjudiquem mentalment la responsabilitat dels articles als caixistes. Però és sobretot amb els noms estrangers que aquests tenen una infidelitat preferent. En els nombres darrers apareixien la majoria mal compostos. Un Bierbaum es deia Birbanm. A un Savj-López se el deia Savy-López. I així tants altres. Però a on la confusió era enorme era entre els noms de Monet i Manet, que amb la passada Exposició d'Art Francès ens han estat tan íntims. En un lloc s'arribà a dir: «Voleu res més estructurat que Monet? Quan devia dir-se: «Voleu res més estructurat que Manet? I en un altre se cita erroniamment a Monet com a seguidor de la tradició espanyola de pintura.

Altrament, allà on en el nombre passat, deia en italià: frasse abusatta, vella, pallida retorica dei banchetti fraterni», devia dir: «frasse abusatta nella pallida retorica dei banchetti fraterni».

També, en la resposta de Josep Aragay a l'enquesta sobre la Exposició d'Art Francès,

allà on deia: «Per això, i perquè ha arribat al comble de la solució pictòrica», havia de dir: «Per això i perquè a l'arribar al comble de la solució pictòrica».

* * *

A aquells que pretenen l'existència de dues Frances, com altres, dues Alemanyes, oferim l'espectacle vaudevillesc suara donat a l'Acadèmia francesa, on Maurice Donnay, en saludar son vell amic, Alfred Capus, que passava a ocupar el lloc de Henry Poincaré, lligava l'obra de l'autor de «La Veine», «Les maris de Léontine» amb la del gran filòsof, dient: «La «Veine»: n'est-ce point quelque chose comme ce «hasard» dont Henry Poincaré a si magistralement décomposé les lois?»

* * *

El pessimisme és una tara de l'ociositat aristocràtica, diu un gran escriptor.

Els grans agitadors, els capdevaners dels moviments populars, han estat sempre opti-

mistes. Podrà caure, si voleu, en l'embriaguesa, en l'anarquisme, en la morfinomania, però mai en el pessimisme. Per la mateixa raó de llur potencialitat de vida.

* * *

Com dels poetes anglesos de l'era victoriana voldríem que es parlés dels nostres poetes, no per l'irregularitat de llur vida sinó per la plenitud de l'obra llur.

* * *

Llegim en el Chesterton:

Els principals infantadors dels herois són la revolució i la religió. La religió per sa natura mateixa no dona als homes més o menys valor sinó que els considera tots com revestits de valors altíssimes. Es una democràcia en la qual el perill és constant. Per la religió, tots els homes són iguals, com els cèntims, que porten uniformement l'efigie del sobirà.

Aquest número de LA REVISTA ha estat passat per la censura

LLIBRES RECENTS

JOSEP M. LÓPEZ - PICÓ

CANTS I AL·LEGORIES

OP. VIII

Preu: Dues pessetes

JOAN ARÚS

Llibre de les Donzelles

Portada de Josep Obiols

Preu: Dues pessetes

JOAQUIM FOLCH I TORRES

Meditacions sobre l'Arquitectura

Publicacions de LA REVISTA

Preu: Una pesseta

VENTURA GASSOL

ÀMFORA

Il·lustracions de Josep Obiols

Preu: Cinc pessetes

ANUNCIS DE LLIBRES: UNA INSERCIÓ: 2 PESSETES. 3 INSERCIONS: 5 PTES.

VELL I NOU

Revista quinzenal d'art

Trimestre: 2 ptes.

Adm. Corts Catalanes, 613

Quaderns d'estudi

Publicació mensual

Any: 4 pessetes

Adm.: Urgell, 187

GALERIES LAIETANES

Corts Catalanes, 613

ANTIGUITATS : EXPOSICIONS : LLIBRERÍA D'ART
CAVES DE VINS : ART MODERN

PUBLICACIONES DE LA REVISTA

Administració: Corts Catalanes, 613, baixos - BARCELONA

OBRES NOVES

La pintura francesa moderna fins al cubisme

de JOAN SACS

Pròleg de Joaquim Folguera

L'OBRA D'ISIDRE NONELL

Biografia d'Alexandre Plana. Estudis de Francesc Pujols, Ramón Reventós, Francesc Vayreda, Raimond Casellas, Joan Sacs, Joaquim Folch i Torres i Romà Jori.—Pròleg d'Eugeni d'Ors.

VENUS I ADONIS

de WILLIAM SHAKESPEARE

Traducció de M. Morera i Galicia

Prefaci de Josep Carner

ACABA DE SORTIR

CANÇÓ D'AHIR

POESIES

de MIQUEL FERRÀ

Preu: Una pesseta

Es venen en les principals Llibreríes